

ŞİMALİ ABŞERON QIRIŞIQ ZONASINDA MİOPLİOSEN ÇÖKÜNTÜLƏRİNİN LİTOSTRATİQRAFİYASINA AİD YENİ MƏLUMATLAR

Əliyeva İ.Q. - II kurs magistrantı
Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti

Şimali Abşeron qırışiq zonası Cənubi Xəzərin qərb cinahının başqa struktur zonalarına nisbətən zəif öyrənilmişdir. Burada cənub-şərqi Qafqazın mezozoy çöküntüləri enməyə məruz qaldığından, onların hipsometriyası yer səthinə yaxındır. Abşeron qrup sturukturlarında onlar təxminən 2000-2500 m dərinlikdə yerləşirlər. Bundan başqa zonanın qərb hissəsindən paleovolqanın deltası keçdiyi üçün demək olar ki, alt məhsuldar qat şöbəsinin çöküntüləri müşahidə edilmir. Misal üçün qərbi, şimali, mərkəzi Abşeron sturukturlarında yeni məlumatlar

əsasında məhsuldar qat sarmatın (üst miosen) yuyulmuş səthində yatır.

Yeni tətqiqatlar göstərdi ki, bu qat az miqdarda fasilə lay dəstəsindən və balaxanı lay dəstəsindən ibarətdir. Bu qatın mineroloji tərkibi 80-90 % kvarsdan ibarətdir. Ç.Xəlifəzadə Qərbi Abşeron kəşfiyyat sahəsində sarmat çöküntü-lərində sarmat formasını kern materiallarında tapmışdır. Bunlar əsasən maqteritlərdən ibarətdir. Onlar maqter-subkaspian və maqteriya fibriana təyin olunmuşdur. Bunlar həmin çöküntülərin sarmat yaşda olmasını ilk dəfə təsdiq edirlər. Burada sarmat polimir qumdaşlarından, alevritlərdən və bozuntul qara hidromika-simentit gillərindən ibarətdir.

Məruzədə yenilik aşağıdakılardan ibarətdir:

1. Şimali Abşeron qırışığının məhsudar qat çöküntüləri ancaq fasilə, balaxanı lay dəstəsindən ibarətdir. Sabunçu və suraxanı lay dəstələri isə ağcagil trans-qressiyası vasitəsilə yuyulmuşdur.

2. *Mactra caspius* forması vasitəsilə burada balaxanı lay dəstəsinin altında sarmat çöküntülərin yayılması təsdiq olunmuşdur. Burada ehtimal olunur ki, paleogen çöküntüləri ixtisar olunmuş haldadır. Təbaşir çöküntüləri təxminən 2000-2500 m dərinlikdə yatır, onlar əsasən əhəngdaşı, mergellərdən və karbonatlı boz rəngli gillərdən ibarətdir.

3. Balaxanı lay dəstəsi paleovolqanın deltasında yerləşdiyi üçün burada kvarsın miqdarı 95 %-ə çatır.

4. Miosen qumdaşlarında mineroloji tərkib polimikt xarakter daşıyır. Ancaq miosen polimikt mineroloji tərkibinə görə onları MQ çöküntülərindən asanlıqla, hətta faunasız da ayırmaq mümkündür.

5. Miosen çöküntülərinin gil süxurları (argillitləri) hidromika və kaolinitin yüksək miqdarına görə MQ çöküntülərindən asanlıqla seçilir.

6. Abşeron qırışıq sturukturlarında MQ çöküntülərinin alt şöbəsi litostratonları və fasilə lay dəstəsi müşahidə edilmir.

7. Balaxanı lay dəstəsi çöküntülərinin bilavasitə sarmatın yuyulmuş səthinə yatması MQ-ın alt şöbəsi əsrində Abşeron qrup sturukturlarının ərazisi aşınma zonası olmuşdur.